IL.

מסורת הש"ם

לאוין רלח טוש"ע י"ד סימן כלו סעיף ד:

תורה אור השלם ו. מזבח אדמה תעשה ז. בּוְּבַּחְתָּ עָלָיו אֶת לִי וְזָבַחְתָּ עָלָיו אֶת עֹלֹתֶיךְ וְאֶת שְׁלְמֶיךְ אֶת צאנה ואת בקרה בכל ָּדּי, וּ וּיּ אֲשֶׁר אַזְכִּיר: אָבוֹא אֵי . וברכתיה: שמות כ כ בן אַחילוד הַמַּזְכֵּיר:

רבינו חנגאל

חסידים ואנשי מעשה. ווסירים ואנשי מעשה: [אנשי מעשה] שלא טעמו טעם חטא בילדותם כל שכז בזקנותם. ל) חסידים. כד הוה חמי [לון] עבדין . בפחז. הוה אמר וכי קילוסין דהללו צריך, אלף והכתיב ישמשוניה. וכד הוה חמי לון דעבדין בכשר, הוה אמר הכי, אי אנן (לינן מזלז) ולית כאז כאן], אע״פ שיש כמה קילוסין לפניו, חביב עליו . קילוסי ישראל יותר מז . הכל, דכתיב ונעים זמירות שראל, ואתה קדוש יושב תהלות ישראל. ר׳ חייא רבה. אחוי כריעה קדם ר׳ ונפסח ונתרפא. לוי אחוי קידה קמי ר' ונפסח ולא נתרפא. הלל ראה גולגולת אחת צפה על פני המים, ןאמר להן על דאטפאך . נטיפוך ודאטפך יטופון. . הנהו תרי כושי כו'. אמר ר׳ יוחנז רגלוהי דבר איניש אינון ערבין ביה, לאתר דמתבעי תמן מובלן יתיה. כשהיה משתחוה היה נועץ שני . ושוחה ונושק פניו רצפה, וחוקף, (ו)מה שאין אחר יכול לעשות כן. וזו היא הקידה. לוי הוה מטלל . חנניה כשהיינו מתעסקיז היינו רואין שינה בעינינו. שעה ראשונה שחר, ומשם לתפלת ומשם לתפלת המוספיז. ומשם .. ומשם לבית הנה. יאשם לאכילה ולשתיה, י ישלן בין הערבים, מכאן ואילך לשמחת בית השואבה. ואסיקנא מאי לא ראינו כעין נמנום. ט"ו מעלות כו׳. בשעה שכרה דוד

א) נייל דצייל יש מהן אומרים וכו׳ אלו חסידים ואנשי מעשה ויש מהן אומרים וכו' אלו בעלי משובה כל"ל ועי' בתוספתא וירושלמי וברש"י כאו ובה"ע.

למשטף עלמא.

אחמפא

פריך היאך בוררת האיכא מעילה דשמן ופתילה היו של הקדש ומשני דקול ומראה וריח אין בהן משום מעילה וקשה דבפרק כל שעה (פסחים דף כו. ושם) אמרינן עלה מעילה הוא דליכא הא

איסורא איכא וי"ל דבוררת לאו דוקא אלא כלומר היתה יכולה לברור מרוב אורה: אם אני כאן. פירש בקונטרס שהיה הלל אומר בשמו של הקב"ה אבל בירושלמי משמע שהיה אומר על עלמו דפריך ולקילוסיו הוא לריך כלומר וכי היה לריך לשבחו והכתיב אלף אלפין ישמשוניה ומשני דכנגד ישראל היה אומר וחביב עליו קילוסן של ישראל מן הכל שנאמר (שמואל ב כג) ונעים זמירות ישראל וכתיב (תהלים כב) ואתה קדוש יושב תהלות ישראל ומיהו הא דהאמר אם אתה תבא אל ביתי אני אבא אל ביתך לא אפשר אלא בשכינה דהא דריש ליה מדכתיב בכל המקום אשר אזכיר את שמי אבא אליך וברכתיך:

אזכיר את שמי אבא אליך וברכתיך מאף הוא ראה גלגולת אחת שצפה על פני המים אמר לה על ראמפת אמפוך ומטיפיך יטופון אמר רבי יוחנן רגלוהי דבר איניש אינון ערבין ביה לאתר דמיתבעי תמן מובילין יתיה הנהו תרתי כושאי דהוו קיימי קמי שלמה 2ºאליחרף ואחיה בני שישא סופרים דשלמה הוו יומא חד חזייה למלאך המות דהוה קא עציב א"ל אמאי עציבת א"ל דקא בעו מינאי הני תרתי כושאי דיתבי הכא מסרינהו לשעירים שדרינהו למחוזא דלוז כי מטו למחוזא דלוז שכיבו למחר חזיא מלאך המות דהוה קבדה א"ל אמאי בדיחת א"ל באתר דבעו מינאי תמן שדרתינהו מיד פתח שלמה ואמר רגלוהי דבר איניש אינון ערבין ביה לאתר דמיתבעי תמן מובילין יתיה תניא 🌣 אמרו עליו על רבן שמעון בן גמליאל כשהיה שמח שמחת בית השואבה היה נומל שמנה אבוקות של אור וזורק אחת ונוטל אחת ואין נוגעות זו בזו וכשהוא משתחוה נועץ שני גודליו בארץ ושוחה ונושק את הרצפה וזוקף ואין כל בריה יכולה לעשות כן וזו היא קידה סלוי אחוי קידה קמיה דרבי ואיטלע והא גרמא ליה והאמר רבי אלעזר לעולם ס אל ימיח אדם דברים כלפי מעלה שהרי אדם גדול המיח דברים כלפי מעלה ואיטלע ומנו לוי הא והא גרמא ליה לוי הוה ימטייל קמיה דרבי בתמני סכיני שמואל קמיה שבור מלכא בתמניא מזגי חמרא אביי קמיה יי(דרבא) בתמניא ביעי ואמרי לה בארבעה ביעי תניא אמר ר' יהושע בן חנניה כשהיינו שמחים שמחת בית השואבה לא ראינו שינה בעינינו כיצד שעה ראשונה תמיד של שחר משם לתפלה משם לקרבן מוסף משם לתפלת המוספין משם לבית המדרש משם לאכילה ושתיה פמשם לתפלת המנחה משם לתמיד של בין הערבים מכאן ואילך לשמחת בית השואבה איני יוהאמר רבי יוחנן ישבועה שלא אישן שלשה ימים מלקין אותו וישן לאלתר אלא הכי קאמר לא מעמנו מעם שינה דהוו מנמנמי אכתפא דהדדי: חמש עשרה מעלות: אמר ליה רב חסדא לההוא מדרבנן דהוי קמסדר אגדתא קמיה א"ל ישמיע לך הני חמש עשרה מעלות כנגד מי אמרם דוד א"ל הכי אמר רבי יוחנן בשעה שכרה דוד, שיתין קפא תהומא ובעי למשמפא עלמא אמר דוד חמש עשרה מעלות והורידן אי הכי חמש עשרה מעלות יורדות מיבעי ליה אמר ליה הואיל ואדכרתן (מלתא) הכי אתמר יבשעה שכרה דוד שיתין קפא תהומא ובעא למשמפא עלמא אמר דוד מי איכא דידע אי שרי למכתב שם

אשה היתה בוררת חטים לאור של בית השואבה: חסידים ואנשי מעשה כו': ת"ר שיש מהן אומרים אשרי ילדותנו שלא ביישה סיש מהן את זקנותנו אלו חסידים ואנשי מעשה ויש מהן אומרים אשרי זקנותנו שכפרה את ילדותנו אלו בעלי תשובה אלו ואלו אומרים אשרי מי שלא חמא ומי שחמא ישוב וימחול לו תניא יאמרו עליו על הלל הזקן כשהיה שמח בשמחת בית השואבה אמר כן אם אני כאן הכל כאן ואם איני כאן מי כאן הוא היה אומר כן למקום שאני אוהב שם רגלי מוליכות אותי אם 🐵 תבא אל ביתי אני אבא

אל ביתך אם אתה לא תבא אל ביתי אני לא אבא אל ביתך שנאמר יבכל המקום אשר

יש מהם אומרים. היינו מושבחתא דמתני׳ שמשבחין להקב״ה על משה היתה בוררת חימין לשמחת בית השואבה. בירושלמי כך: אנו חסידים. כל חסיד הוי חסיד מעיקרו: שלא ביישה כו'. שלא עברנו עבירה בילדותנו לבייש את זקנותנו: אם אני כאן הכל כאן. דורש היה לרבים שלא יחטאו בשמו של הקב"ה אם אני

כאן הכל כאן כל זמן שאני חפץ בבית הזה ושכינתי שרויה בו יהח כבודו קיים ויבאו הכל כאן ואם תחטאו ואסלק שכינתי מי יבא כאן: הכי גרסינן בתוספתה הוה היה חומר למקום שאני אוהב שם רגלי מוליכות אותי אם אתה מבא לביתי. ונראה לי שאף כאן לריך לגורסה כן משום דאמר ר' יוחנן בתרה רגלוהי דבר איניש כו' ואי לא גרסינן ליה מאי שייכה דר׳ יוחנן הכה: שלפה על פני המים. שחתכו את ראשו והטילוהו למים והכיר בו שהוא רולח ופגעו בו עכשיו לסטים כיולה בו: המר לה על דחטפת חטפוך. על שהלפת גלגולות של אחרים במים אטפוך הליפוך אחרים עכשיו: לפוף מטיפיד יטופון. עוד יכח יום ויליפו גולגולתם של אלו שהרגוך: לאחר דמתבעי. למקום שנגזר עליו למות בו משם הוא מתבקש ליטול נשמתו: המן מובילין יתיה. לשם רגליו מוליכות אותו: **תרי כושחי**. על שם שהיו יפים קרי להו הכי: אליחורף ואחיה. פסוק הוא במלכים שהיו סופרים לשלמה: דקה בעו מינהי. חלו מתבהשים ממני למעלה שהגיע זמנה למות ולא היה יכול ליטול נשמתם כיון שלא נגזר עליהם למות כי אם בשער לוו: מסרינהו. שלמה: לשעירים. לשדים שהוא היה מלך עליהם כדכתי' (דה"א כט) וישב שלמה על כסא ה' למלך שמלד על העליונים ועל התחתונים? אמטינהו למחווא דלוו. עיר שאין מלאך המות שולט בתוכה כדאמרינן בסוטה (דף מו:): ערבין ביה. לשמים משלמין ערבותן ומוליכין אותו למקום שמתבקש שם: שני גודליו. של שתי ידיו ונשען עליהן עד ששוחה ונושק את הרצפה לקיים מה שנאמר כי רצו עבדיך את אבניה (תהלים קב): ווו קידה. האמורה בכתובים דאמר מרט קידה על אפים אין לו להשתטח להגיע לארץ גופו אלא פניו בלבד מי שיודע ויכול לעשות כן ובדורו של רבן שמעון לא היה אחד מעומדי עזרה יכול לעשות כן אלא הוא: איטלע. נעשה חיגר לפי שכשזוקף גופו מאליו ואינו נשען על ידיו בחזקה לדחוף גופו למעלה נמצא כל אונס זהיפתו על מתניו: יטיח. יזרוק לשון כמטחוי קשת (בראשית כא): הטיח

ע"ש], ב) [תוספתה שס], ג) אבות פ"ב מ"ו, ד) ותוספתא פ"ד ה"ג], מגילה כב: תענית כה., ו) [גי' הערוך מטלל], ז) [ל"ל דרבה], ה) שבועות כה. נדרים טו. יבמות קכא:, ט) [ל"ל מי שמיע וכ״א בילקוט תהלים רמז תתע״ח וכ״א בעין יעקב], י) מכות יל.. כ) וכדמית מגילה י (כלת מגילה (כלת (כלת) (כלת (כלת) (cdת) (> מ) בע"י: בהטחת, כ) ול"ל המשוררים], **מ**) [בערכין ה'ל: איתא להפך מעשה בר"י בן חנניה שהלך לסייע רלחות אול כי בן גודגדה וכו' ועי' רש" מדושיו כו. ד"ה נתוו וכו ברש"י ב"מ יא. העתיקו על נכון וע"ע רש"י ברכות סג: ד"ה יודע נגוז.

הגהות הב"ח (מ) נמרא לס אתה תכל אל ביתי:

גליון הש"ם

נמרא אליחרף. עיין ירושלמי פ"ט דכלאים ושם איתא בשינוי לשון קלת: שם משם לתפלת שם משם התפחת המנחה. בתשובת תשב"ץ ח"ב סימן קס"א הביא סוגיא זו משס לתמיד של בין הערבים משם לתפלת ה. ועיין בתשוי ה. ועיין בתשוי הרמ"ע סימן י"ד:

מוסף רש"י

אחוי קידה. נוען גודליו ונשען עליהס ושוחה עד שנושה את הרלפה וזוהף. מת ההכפה החקף, שאינו יכול להשען גודליו ואין ידיו מסייעות אותו בוקיפתו ולריך להתאמץ במתניו ומתוך כך נצלע בבוקא (מגילה כב:). אותו. משום לאטמא אותו. שוא, דדבר שאי אפשר הוא ומשנשבע ינתה לפקר (שבועות כה.) או: לאקר מלקין אותו שיישן, הואיל דנדר בדבר שאיו יכול לעמוד בו (נדרים טו.). בשעה שכרה דוד שיתין. יסודות של בית המקדש, ובגמרת ירושלמי (סנהדרין פ"י) מלינו תימוליום של בית המקדש, והוא יסוד בלשון יוני (מכות יא.). קפא תהומא. לף התהום, בגמרת ירושלמי (שם) שמנה שם חרם שהגביה קולו ואמר לו אל תטלני מכאן שאני כבוש על התהום מיום מתן תורה שרעדה כל הארד ולא שמע שם. פו ימחהוהו המים משום ואבדתם את ולא מעשו כן

.(mm) '131

דברים. במס׳ תענית (דף כה.) עלית וישבת לך במרום ואי אתה משגיח על בניך: הא והא גרמא ליה. נענש בחטאתש דברים ונענש בשעת המאורע כדאמרינן במסכם שבת (דף לב.) נפל תורא חדד לסכינא: **קמיה דרבי.** בביתו שהיה נשיא ומכבדין אותו לשמחו שהיה דואג תמיד בלרת ישראל ובחוליו לדאמרינן בנדרים (דף נ:) יומא דמחיך ביה רבי אתי פורענות לעלמא: שבור מלכא. מלך פרס היה: מוגי חמרא. כוסות זכוכית מלאים יין ואין היין נשפך: רבי יהושע בן חנניה. מן הלוים 0 המשוערים היה כדאמר בערכין (דף יא:) וכבר הלך 0 ר"י בן גודגדא יהושע בן חנניה בהגפת דלתות: מלקין אוסו. שנשבע לשוא ומשעה שילאת שבועה מפיו הרי הוא כנשבע על לסייע את ר' העמוד של אבן שהוא של זהב שאף זה נשבע על דבר שאי אפשר ובשבועות (דף כט.) תנן דהיינו שבועת שוא וחייבים על זדונה מכות ולגון שהתרו בו: בשעה שלרה דוד שימין. ולא סבירא ליה שמששת ימי בראשית נבראו ואי סבירא ליה שמא נתמלאו עפר או לרורות ולריך לכרותן: **קפא ההומא.** לף התהום למעלה וילא. וילף הברזל מתרגמינן וקפא פרזלא (מלכים ב 1): א"ל. רב חסדא לדידיה הואיל ואדכרמן הכי איממר: מי איכא דידע כו'. דוד לא היה מורה הלכה בפני רבו אחימופל והוא היה שם: